

แนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

เรื่อง	การเพิ่มคุณค่าผู้สูงอายุผ่านการถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญามาใช้ประโยชน์ต่อองค์กรและสังคม
เจ้าของผลงาน	กลุ่มงานกิจการนักศึกษา วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครลำปาง

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นอีกหนึ่งพันธกิจที่สำคัญของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครลำปาง และมีวิสัยทัศน์ เป็นสถาบันอุดมศึกษาผลิตพยาบาลที่มีคุณภาพและเคารพคุณค่าความเป็นมนุษย์ เพื่อพัฒนาสู่สังคมผู้สูงวัยที่เป็นสุข ที่เป็นภายใต้ความเชื่อว่าการศึกษาคือเครื่องมือที่สำคัญอย่างยิ่งในการหล่อหลอมให้ผู้เรียนเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม สติและปัญญา ผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานองค์ความรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ชุมชนและสังคมในปัจจุบันและอนาคต การสร้างองค์ความรู้ดังกล่าว อาศัยการวิจัย และการบริการวิชาการ ตลอดจนการแลกเปลี่ยนความรู้กับเครือข่ายในระดับท้องถิ่น ชาติและสากล ด้วยความเข้าใจอันดีต่อบริบททางวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญา สู่เป้าหมายสูงสุดคือการเป็นพยาบาลที่เป็นเลิศด้านวิชาชีพ เคารพและเชิดชูคุณค่าของมนุษย์ เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศและสังคมโลก ซึ่งเป็นปรัชญาของวิทยาลัย โดยมีปณิธานคือ ภูมิรู้คู่ภูมิธรรม นำภูมิปัญญา พัฒนาสุขภาพ อีกทั้ง มีกลยุทธ์ของวิทยาลัยในแผน ปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๓ ในข้อที่๗ ที่สำคัญคือ การเพิ่มคุณค่าผู้สูงอายุผ่านการถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญามาใช้ประโยชน์ต่อองค์กรและสังคม ทำให้กลุ่มกิจการนักศึกษาต้องเร่งรัดในดำเนินการพัฒนานักศึกษาให้สอดคล้องประยุกต์ศาสตร์ด้านการผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพมาตรฐานสากล เคารพคุณค่าความเป็นมนุษย์เพื่อพัฒนาสู่สังคมผู้สูงวัยที่เป็นสุข ตามเป้าประสงค์ที่ว่าผู้เรียนมีอัตลักษณ์ในการบริการสุขภาพด้วยความเคารพคุณค่าความเป็นมนุษย์ ในกลยุทธ์เสริมสร้างนักศึกษาให้เป็นผู้ที่เคารพคุณค่าความเป็นมนุษย์ตามตัวชี้วัดกลยุทธ์ร้อยละของนักศึกษาที่มีสมรรถนะตามระดับชั้นปีที่แสดงถึงพฤติกรรมเคารพคุณค่าความเป็นมนุษย์ได้ ค่าเฉลี่ย ๔.๔๗

ทั้งนี้บทเรียนที่ได้รับจากการเรียนรู้ร่วมกันกับ อาจารย์ในกลุ่มกิจการนักศึกษา นักศึกษา ในการร่วมเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาผ่านการถ่ายทอดจากผู้สูงอายุในชุมชนศรีชุมและผู้สูงอายุในศูนย์ส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ผ่านระบบการให้คำปรึกษาภายใต้ครอบครัวเสมือน ๒๕ ครอบครัว ในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ นี้ ได้มีการทบทวนกระบวนการการสร้างคุณค่าผู้สูงอายุผ่านการถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญามาใช้ประโยชน์ต่อองค์กรและสังคม ได้ประเด็นในการเรียนรู้ดังนี้

๑. การผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพมาตรฐานสากล เคารพคุณค่าความเป็นมนุษย์เพื่อพัฒนา
สู่สังคมผู้สูงวัยที่เป็นสุข ให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ของวิทยาลัย วิทยาลัยได้ดำเนินการการพัฒนา
อัตลักษณ์นักศึกษาทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนานักศึกษาแต่ละ
ชั้นปีของกลุ่มงานกิจการศึกษาร่วมกับกลุ่มงานวิชาการ โดยใช้บันไดบัณฑิตของวิทยาลัย

๒. การพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษาให้มีจุดเน้นของการเคารพคุณค่าความเป็นมนุษย์

๓. การสร้างคุณค่าผู้สูงอายุได้จากการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญามาใช้ประโยชน์ต่อ
องค์กรและสังคมผ่านการถ่ายทอดจากผู้สูงอายุ

ทั้งนี้การจัดการความรู้การเพิ่มคุณค่าผู้สูงอายุผ่านการถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญา
มาใช้ประโยชน์ต่อองค์กรและสังคม ประกอบด้วยการทำงาน ๘ ขั้นตอน ดังนี้

๑. ระดมความคิดเห็นเพื่อทบทวนองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน และสอดคล้องต่อการ
ผลักดันประเด็นยุทธศาสตร์การสร้างคุณค่าจากศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาสุขภาพของผู้สูงอายุเพื่อ
ประโยชน์ต่อองค์กรและสังคมและคัดเลือกองค์ความรู้ที่นำมาจัดทำแผนปฏิบัติการจัดการความรู้ใน
ปีงบประมาณ ๒๕๕๙

๒. การสร้างและแสวงห่องค์ความรู้ที่จำเป็น โดยจัดประชุมเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง
อาจารย์และผู้สูงอายุในชุมชนศรีชุมและศูนย์ส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี
นครลำปาง

๓. การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ ถอดบทเรียนและสรุปเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญา
สุขภาพของผู้สูงอายุเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ต่อองค์กรและสังคม สังเคราะห์และถ่ายทอดองค์ความรู้
ติดตามผลการใช้องค์ความรู้และเผยแพร่ความรู้ และจัดทำเป็นแนวปฏิบัติที่ดี

๔. การประมวลถ่วงกรองความรู้ที่ได้ โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ตรวจสอบเนื้อหา และ
รายละเอียดขององค์ความรู้ เพื่อให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ โดยประชุมการพิจารณาร่างองค์ความรู้ และ
มีการตรวจสอบโดยอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญในการสร้างคุณค่าจากศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาสุขภาพของ
ผู้สูงอายุเพื่อประโยชน์ต่อองค์กรและสังคม

๕. นำองค์ความรู้เกี่ยวกับการสร้างคุณค่าจากศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของผู้สูงอายุไปใช้
ประโยชน์ต่อองค์กรและสังคม เผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

๖. แบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้นำองค์ความรู้เกี่ยวกับการสร้างคุณค่าจากศิลปวัฒนธรรม และภูมิ
ปัญญาของผู้สูงอายุไปใช้ประโยชน์ต่อองค์กรและสังคม มาเป็นแนวทางการพัฒนานักศึกษาด้วยรูปแบบ
การส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ โดยการเพิ่มคุณค่าผู้สูงอายุผ่านการถ่ายทอดด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิ
ปัญญาจากผู้สูงอายุ มาแลกเปลี่ยนกับอาจารย์ ผู้สูงอายุ นักศึกษา ในเวทีเสวนาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๗. การเรียนรู้เพื่อนำสู่การปฏิบัติงานจริง ประชาสัมพันธ์และกำหนดเป็นนโยบายให้ภาควิชา นำแนวทางการใช้กลยุทธ์การเพิ่มคุณค่าจากศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสุขภาพของผู้สูงอายุเพื่อ ประโยชน์ต่อองค์กรและสังคม มาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนและมีการต่อยอดการเรียนรู้และ ถ่ายทอดให้นักศึกษาและเกิดการเชื่อมโยงใน Excellence center และวิสัยทัศน์ของวิทยาลัยฯ มี หน่วยงาน องค์กรนำไปใช้ประโยชน์ในการดูแลสุขภาพต่อไป

๘. การยกย่องชมเชย มีการให้เกียรติบัตรชมเชยหน่วยงานที่มีผลงานดีเด่น ในหน่วยงาน หรือภาควิชาที่มีการนำแนวปฏิบัติที่ดีไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง

สรุปผลลัพธ์ การเพิ่มคุณค่าผู้สูงอายุผ่านการถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญามาใช้ ประโยชน์ต่อองค์กรและสังคม ดังนี้

๑. อาจารย์และนักศึกษาได้รับการพัฒนาพฤติกรรมสมรรถนะด้านการเคารพคุณค่าความเป็น มนุษย์ คือ ๑)สื่อสารกับผู้อื่นด้วยความเป็นมิตร ด้วยน้ำเสียงสุภาพนุ่มนวล มีสีหน้ายิ้มแย้ม พุดคุยสบตา กับผู้ฟัง ๒)เคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ๓)ให้การดูแลช่วยเหลือตามความต้องการ ของผู้อื่นด้วยความเต็มใจ ไม่แสดงท่าทีรังเกียจ ๔)ยอมรับในความคิด การกระทำ ความเป็นตัวตนของ ผู้อื่นโดยไม่มีเงื่อนไข ๕)ไม่ตัดสินผู้อื่นด้วยความคิดของตนเอง ๖)ยอมรับความเชื่อ ความแตกต่าง หลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้อื่น ๗)อยู่ร่วมกับบุคคล และชุมชนภายใต้วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

๒. การจัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้เรียนรู้ประสบการณ์โดยเฉพาะการถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาทำให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนศรีชุม ชุมชนใกล้เคียง และสังคมผู้สูงอายุเป็นการเพิ่ม คุณค่าผู้สูงอายุ และทำให้ผู้สูงอายุเกิดความภาคภูมิใจและมีความสุขเพิ่มขึ้น

๓. การพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิต “คิดเป็น เด่นจิตอาสา พัฒนาสุขภาพชุมชน” นำไปสู่การ เคารพคุณค่าความเป็นมนุษย์ โดยมี ๔ ขั้นตอน คือ

ขั้นตอน	วัตถุประสงค์	ผลลัพธ์ที่ต้องการ
๑. การต่อยอดภูมิปัญญา ๒. สร้างสรรค์กิจกรรมภูมิ ปัญญาด้วยจิตอาสา ๓. นำพาสุขภาพยั่งยืน ๔. ชีววิถีภูมิปัญญาเรียนรู้ คุณค่าความเป็นมนุษย์	๑. สร้างสรรค์งานด้าน การส่งเสริมสุขภาพ ๒. เพื่อวางแผนและ ดำเนินงานร่วมกับ ปราชญ์ชุมชน ๓. ดำเนินกิจกรรมจิต อาสา ๔. แลกเปลี่ยนเรียนรู้การ ทำกิจกรรมจิตอาสา	๑. แผนกิจกรรมจิตอาสาของแต่ละชั้นปี และครอบครัวเสมือน ๒. แผนกิจกรรมจิตอาสาของแต่ละชั้นปี และครอบครัวเสมือน ๓. นักศึกษาร่วมทำกิจกรรมจิตอาสา กับปราชญ์ชุมชนของครอบครัวกับชุมชนอื่น ๔. รายงานสรุปกิจกรรมจิตอาสาของ ครอบครัวเสมือน

ช่วงที่นักศึกษาที่เป็นสมาชิกในครอบครัวเสมือน ได้วางแผนกิจกรรมจิตอาสากับผู้สูงอายุที่เป็นปราชญ์ท่านนั้นๆ และได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมทั้งในชุมชนศรีชุมและขยายไปนอกชุมชนที่มีสมาชิกในศูนย์ส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ซึ่งที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ ดังนี้

คิดเป็น (Analytical) คือ การคิดที่จะให้บริการสุขภาพด้วยความเข้าใจและเคารพในคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่แตกต่าง

เด่นจิตอาสา (Service mind) คือ แสดงพฤติกรรมให้บริการสุขภาพ หรือที่เกี่ยวข้องถึงภาวะสุขภาพของบุคคล ครอบครัว และชุมชน โดยผ่านกิจกรรมระบบการให้คำปรึกษาในครอบครัวเสมือน

พัฒนาสุขภาพชุมชน (โดยเน้นการมีส่วนร่วม = Participation) คือ มีกิจกรรมที่สะท้อนถึงการส่งเสริมภาวะสุขภาพ โดยการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว และชุมชน และเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น(เน้นผู้สูงอายุ)

๕. จัดทำฐานข้อมูลปราชญ์ชุมชนที่เป็นผู้สูงอายุชุมชนศรีชุม

ลำดับที่	ชื่อ นามสกุล	ประเภทศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ของปราชญ์ผู้สูงอายุชุมชน
๑	อาจารย์สุภาพร วรรณารักษ์	ดนตรีไทยเดิม
๒	อาจารย์สนิท พันทิยา	ดนตรีพื้นเมือง
๓	คุณแม่จินดา โพธิ์ทอง	ดนตรีไทยเดิม/ดนตรีพื้นเมือง/วัฒนธรรม
๔	คุณแม่อุทยาพร ชาครไพบูลย์	ดนตรีไทยเดิม/ประเพณี/สวนดอกไม้
๕	อาจารย์สุจิตรา ศรีนุต	วรรณศิลป์/วัฒนธรรมสุขภาพ
๖	อาจารย์เกษแก้ว ธรรมชัย	สมุนไพร ผักสวนครัว/วัฒนธรรมสุขภาพ
๗	คุณแม่เจริญศรี จำเมือง	ผักสวนครัว/สวนสมุนไพร
๘	คุณแม่ภาณี จินากุล	ผักสวนครัว/สวนสมุนไพร
๙	คุณแม่ศรีวรรณ สัตตยานุรักษ์	ผักสวนครัว
๑๐	คุณพ่อทอง สิทธิศรีสงาวงค์	ประธานชุมชนศรีชุมคนแรก
๑๑	คุณเนตร พรเนตรพิชญ์	ประธานชุมชนศรี/ช่างซ่อมไฟฟ้า
๑๒	อาจารย์ทวีชัย ปณิธานารักษ์	จัดสวน/ก่อสร้าง/ช่างไม้
๑๓	คุณแม่แสงจันทร์ กิจเจริญ	บายศรี
๑๔	คุณแม่ศรีวรรณ สนเฟือก	ตุงชัย
๑๕	คุณแม่จุฑามาต ตั้งศิริไพบูลย์	หวายต้นง
๑๖	อาจารย์ทวีชัย ปณิธานารักษ์	จัดสวน/ก่อสร้าง/ช่างไม้
๑๖	คุณพ่ออุทัย บุณนาค	ไทเก๊ก
๑๗	อาจารย์อรุณี ก้าวสมบูรณ์	ลีลาศ/ วัฒนธรรมสุขภาพ

การจัดการความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของผู้สูงอายุมาใช้ประโยชน์ต่อองค์กรและสังคม
ปีงบประมาณ ๒๕๕๙ กลุ่มงานกิจการนักศึกษา

๑๘	คุณแม่สมมาตร นันทขมพู	ลีลาศ/ ถักโครเชต์/การทำอาหาร
๑๙	ผู้พันปัญญา-คุณแม่นิรมล สุ่มยศ	ลีลาศ
๒๐	คุณแม่ประไพรัตน์ สิทธิหาญ	ด้านการทำขนม/ทำอาหาร/เย็บผ้า
๒๑	คุณแม่บัวแก้ว ปณิธานารักษ์	ขนมไทย
๒๒	คุณแม่ฟองนวล ทองคำปิ่น	หมี่กรอบ
๒๓	คุณแม่ نگลักษณ์ ตันหลาพันธ์	ขนมบัวปิ่น
๒๔	คุณแม่ประมวล เครือสุวรรณ	เย็บเบาะ ที่นอน
๒๕	คุณแม่สีนวล วงศ์ชัย	น้ำหมักเพื่อสุขภาพ/ไฟโยบซี

๖. นำเสนอผลงานการต่อยอดภูมิปัญญาจากผู้สูงอายุนำไปใช้ประโยชน์ต่อองค์กร ชุมชนและสังคม ในพยาบาลนิทรรศน์ ของทุกปี

รายนามอาจารย์ผู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้

ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
๑. อ.คณินิตย์ สุบรรพวงศ์	รองผู้อำนวยการกลุ่มงานกิจการนักศึกษา
๒. ดร.รุ่งกาญจน์ วุฒิ	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ
๓. อ.ขมพูนุท แสงวิจิตร	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ
๔. อ.ศิริวรรณ ไบตระกูล	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ
๕. อ.ณัฐนิชา คำปาละ	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ
๖. อ.มณีนรัตน์ พันธุ์สวัสดิ์	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
๗. อ.วัลย์ลักษณ์ ชันทา	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ
๘. อ.บุญศรี นุเกตุ	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ
๙. อ.ศิริรัตน์ ศรีภัทรางกูร	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ
๑๐. อ.เบญจพร เสาวภา	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ
๑๑. อ.อัจฉรา สิทธิรักษ์	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ
๑๒. อ.ปวีณา สุรินทร์ประทีป	พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ
๑๓. อ.จิตอารี ชาติมนตรี	พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ
๑๔. อ.กนกอร ปัญญาโส	พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ
๑๕. คุณอุทัยวรรณ เสมอตระกูล	เจ้าหน้าที่ธุรการ